

SPIS TREŚCI

1. Unia lubelska z dzisiejszej perspektywy	5
Unia sprawczynią rozbiorów?	5
„Równi do równych, wolni do wolnych”	7
Zabrakło trzeciego członu	8
My, Europejczycy	9
Dobrowolna polonizacja	11
Niepodległość w dawnych granicach	12
Perspektywy na przyszłość	14
 2. Geneza oraz skutki wolnych elekcji	16
Kto ma obierać króla?	16
Zawrót głowy od sukcesu	18
Prawdziwi inicjatorzy elekcji viritim	19
Żrenica złotej wolności	20
Wyprawa dość kosztowna	21
Targ władców	22
Konflikty przychodziły później	23
Oświeceni mieli chyba rację	25
Krzepiąca pamięć wolnych elekcji	27
 3. Wielka karta polskiej tolerancji	29
Świadectwo społecznej dojrzałości	30
Potępiana i sławiona	30
Polska – azylem heretyków	31
Aprobata ludzi Oświecenia	32
Czym się chlubiła emigracja	33

4. Płaczki narodowych dziejów	35
Wóz Rzeczypospolitej leci w przepaść	35
Spisek przeciwko złotej wolności	36
Cudzoziemcy nas wykupią	37
Narzekanie na niewiarę	38
„Jeno rzygać wolnością...”	39
„Bo przedajne było...”	40
Sędziowie, kubany i – lutry	41
Nigdy nie są zadowoleni	43
Przedmurze zginąć nie może	44
 5. Zygmunt III Waza.....	46
Nie cieszył się sympatią.....	46
Sny o Sztokholmie	47
Interwencja na Wschodzie	48
Przyjaźń z Habsburgami	49
Reforma po katolicku	50
Strach przed absolutyzmem	51
Wybuch rokoszu	53
Wszystkiemu winni obcy	54
Artysta w koronie	55
Jezuicka kukła?	56
 6. Dwie legendy: króla i kolumny	57
Despota i kazirodca	57
Kolumna – aktem odwagi	60
Poezja pozostała obojętna	61
Rywalizacja o sławę	63
„Czarna legenda” Zygmunta III	64
Malarskie echo złej sławy	67
Na skrzydłach wielkiej poezji	68
W obronie „reakcyjnego” władcy	70
 7. Stolica czy tylko „rezydencja” królów polskich?	74
Przenosin nie było!	74
Pokażcie mi testament Zygmunta III Wazy!	76

Na uboczu od historii	78
Więcej kłopotu niż splendoru	79
Ulubione miejsce bitew?	80
Warszawa widziana oczyma „prawdziwej stolicy”	82

8. Unia zbyt wielkich nadziei 84

Uгода czy obłęd	84
Królewskie miraży	85
Hierarchia bez wiernych	87
Sprzyjała rutenizacji	88

9. „Była rzeź...” 90

Otrepiw sięga po koronę	90
Król polski wkracza do akcji	92
Prześcigano się w okrucieństwach	92
W pamięci potomnych	94

10. Arystokracja po polsku 96

Wielkie rody	96
Ponure skutki magnackich rządów	97
Pod znakiem kadzideł i – okrucieństwa	98
„Z samych panów zguba Polaków”	101
Pod skrzydłami zaborców	102
Arystokrata sponsorem kultury?	104
W Polsce niepodległej	106
Spór o genealogię teraźniejszości	108
Mitra wychodzi spod kapelusza	110

11. Mieszkańcy narodowego piekła 113

Przywódcy ludowi czy zdrajcy?	115
Magnackie bożyszczą szlachty	116
„Rzeczpospolita to postaw czerwonego sukna...”	120
Zdrajcy czy prekursorzy?	121
Polskie karanie zdrady	123

12. Kłopoty z wiernymi	127
Tam, gdzie przedtem były pijatyki i rozpusta...	128
Wojciech Kapusta i inni zakonnicy	129
Posłowie nie byli aż tak wygodni...	131
Czym się zabawiali słuchacze	132
Lekarstwa na oziębłość	134
Pistolet na zabicie grzechu	135
Historyje żartowne zamiast kazań	136
A jak jest dzisiaj?	138
 13. Upadki państwa a świetność Kościoła	 140
Między tryumfalizmem a antyklerykalizmem	141
Pierwsza szansa Kościoła	143
Historia daje drugą szansę	144
Ilu jest w Polsce naprawdę katolików?	147
Kiedy wreszcie nastąpi rozdział od państwa?	148
 14. Katolicki rachunek sumienia	 150
Niektórzy zostali zrehabilitowani	151
Wegetarianie z przymusu	152
Podręczniki okrutnej śmierci	154
Kościół nie tylko dla białych	155
 15. Metryka antyklerykalizmu	 158
Naganny żywot mnoży heretyki	158
Tryumf nie wyszedł na dobre	160
Czy antyklerykalizm prowadzi do ateizmu?	161
 16. Mąż panem domu	 164
Reguła Wirzbięty	164
Żona biczami cięta	166
Kańczug pedagogiem	169
Rodzina staropolska wzorem?	171

17. Sarmaci i alkohol	172
Przez okulary XIX stulecia	173
Zdaniem obcych... ..	177
„Infuła tylko była trzeźwa”	180
Pióro winem wodzone	181
Wino koniem poety	184
„Materializm alkoholowy”	187
 18. Pojęcie nudy było nieznane... ..	 189
Kościół dbał o rozrywkę	190
Pogrzeby i seks	191
Staropolska gościnność	192
Łowy i podróże	193
Pojawia się nuda.....	196
 19. Państwo perswazją rządzone	 199
Obawa przed władcą absolutnym	199
Przełomowe znaczenie	200
Skutki atrofii państwa	201
Otrzeźwienie przyszło za późno	202
Mistrzowie podziemnego państwa	204
Paragrafem czy perswazją?	205
 20. „Żaden król nie stał na szafocie...”	 207
Królobójstwo karano surowo	207
Zamachowców było niewiele	209
Czym chlubili się Polacy	211
 21. Sejm Wielki czy tylko Czteroletni?	 212
Długi sen Sarmatów	213
Niebezpieczne złudzenia oświeceniowców	214
Obalono mit... ..	215

22. Trzeci dzień maja	217
Wizja dalszej przebudowy	217
Opieka nad chłopami	218
Działano w pośpiechu	219
Petersburg i Moskwa wobec reform	220
23. Sarmackie Vichy	223
Absurdalne umiłowanie wolności	223
Wojna z góry przegrana	224
Król przystępuje do rokoshu	226
Postawa szlachty	227
Obrońcy religii i Kościoła	229
A jednak rozbiór... ..	230
24. Rozbiór ostateczny, ale nie ostatni	232
Nie wierzono przepowiedniom	232
Nie miał prawa abdykować	233
Gniazdo niebezpiecznego jakobinizmu?	234
1795 a 1939: podobieństwa i różnice	236
Jeden zabór lepszy niż trzy?	237
25. Niepodległość raczej mało wesoła	239
Co by było, gdyby... ..	239
Program odgórnej asymilacji	241
Groziły także konflikty	242
Stan narodowej nerwicy	243
26. Piórem czy szablą? Drogi Polaków do niepodległości .	246
Kompleks rozbiorów	246
Znaczenie narodowych powstań	248
Jedynie wojna między zaborcami... ..	249
Pół wieku bez powstań	252
Nikt tego nie przewidział	253
Historia bywała przychylna	255
Wielka szansa Kościoła	256

27. Walka na pomniki i o pomniki	258
Kto na cokoły?	259
Pomniki zastępcze	261
Policjant przy postumencie	262
Pomnik siedmiu łajdaków	263
Starano się nie widzieć... ..	265
Spory o sobór	266
Walki wokół wieszczą	269
Szlachcic czy po prostu wielki Polak?	272
Przestrzeń narodowo-sakralna	274
Pomiędzy patosem a szmirą	276
 28. Kościuszko w legendzie wieków	 278
Kopersztych na zamówienie	278
Koledzy z hymnu	279
Buntownik proletariatu	281
Święci kościelni i narodowi	282
Między uwielbieniem a niechęcią	283
Z dala od arcydzieł	284
Na czerwonym tle	285
W kurzawie krwi i propagandy	286
Portret Doriana Graya	287
Zawsze wśród bohaterów	287
Bohater dwóch kontynentów	288
Sukmana i stanowy egoizm	289
 29. Broszury zmieniają świat	 290
Barwnie i krótko	290
Jak propagowano socjalizm?	293
Antykatolickie ewangelie	294
 30. Literatura piękna – źródło niedocenione	 296
Rozwód udanego mariażu	297
Szczególna rola gawędy	299
Dla badań nad społeczeństwem	300
Co przeoczyła cenzura	301

31. Biblia stalinizmu	304
Brak dalszego ciągu	304
Wpływ Starego Testamentu	306
Mojżesz z Gruzji rodem	307
Apologia całkowitej izolacji	314
 32. Wróg klasowy jako diabeł. Przyczynek do mitologii politycznej stalinizm	316
Diabeł i czarownica	317
Wróg się nie nawraca	319
 33. Dzień powszedni w piekle	321
Milczenie literatury	322
Życie codzienne	323
Wspomnienia wojenne	324
 34. „Wypracowanie” na temat polskości	327
Matka tylko Polka	327
Rola katolicyzmu	329
Poczucie zagrożenia	331
Polskość podszyta strachem	333
 35. Czy ojczyzna jest nadal „zbiorowym obowiązkiem?”	334
Ojczyzna narzędziem szantażu	334
Niepodległość bez powstania?	336
Chwiejny bilans polskości	337
Nowe kryteria patriotyzmu	338
 36. Budżety ściśle tajne	339
Dochody Kościoła	339
Z czego żyli „bezdomni tułacze”	341
Kapitały Marksa i Lenina	342
Kto sfinansował rewolucję październikową?	345

37. Sercem po zachodniej stronie	347
Mickiewicz był lepszym politykiem	348
Błąd leżał gdzie indziej	348
Nie umiemy rozmawiać z Zachodem	349
 38. Bilans naszego wieku	 351
Skończył się optymizm.....	352
Mass-media w służbie tyranii	353
Dramaty ludzkich dusz	355
Długi żywot złudzeń	357
Mass-media przeciwko dyktaturze	358
 39. Przepowiednie, które się sprawdziły	 360
Proroctwo rychłej zagłady	360
Recepta na przepowiednie	362
Słowianin zostanie papieżem	364
Bankier i – powieściopisarz.....	365
Trafna wizja Studnickiego	367
Nie wszystko da się wyjaśnić.....	369